

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

2 (414)

MARCH – APRIL 2025

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры, Абай атындағы ҚазҰПУ математика, физика және информатиканы оқыту әдістемесі кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Астана, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

РИШЕЛЬ Мариновски, білім беру саласындағы PhD, Летбридж университеті педагогика факультетінің профессоры, (Альберта, Канада), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К.Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің кәсіби білім беру педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

ӘБІЛДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университетінің педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар мен мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

БОЛАТБАЕВА Күлжанат Нұрымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Астана, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

ПЕТР Хайек, PhD, Юникорн университеті, Қаржы департаментінің қауымдастырылған профессоры (Чех Республикасы), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

ЖҰМАН Жаппар, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстанның Еңбек сіңірген қайраткері, ҚР ҰҒА құрметті академигі, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Халықаралық қолданбалы зерттеулер орталығының директоры (Алматы, Қазақстан). <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

ЛУКЬЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилянская академия» ұлттық университеті кафедрасының меңгерушісі (Киев, Украина), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихқызы, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.).

Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген № 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Такырыптық бағыты: *«іргелі ғылым салалары бойынша жаңа жетістіктердің нәтижелерін жариялау»*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2025

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования, заведующая кафедрой методики преподавания математики, физики и информатики КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СЕМБИЕВА Ляззат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Астана, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

РИШЕЛЬ Мариновски, PhD в области образования, профессор факультета педагогики Летбриджского университета, (Альберта, Канада), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А. Букетова (Караганда, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Астана, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

ПЕТР Хайек, PhD, университет Юникорн, ассоциированный профессор Департамента финансов, (Чешская Республика), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

ЖУМАН Жаппар, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель Казахстана, почетный академик НАН РК, директор Центра Международных прикладных исследований Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан) <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

ЛУКЬЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № 16895-Ж, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: «публикация результатов новых достижений в области фундаментальных наук».

Периодичность: 6 раз в год.

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2025

EDITOR-IN-CHIEF:

ABYLKASSIMOVA Alma Yesimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Center for the Development of Pedagogical Education, Head of the Department of Methods of Teaching Mathematics, Physics and Computer Science at Abai KazNPU (Almaty, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SEMBIEVA Lyazzat Myktybekovna, Doctor of Economics, Professor of the Eurasian National University (Astana, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

EDITORIAL BOARD:

RICHELLE Marynowski, PhD in Education, Professor, Faculty of Education, University of Lethbridge, (Alberta, Canada), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

SHISHOV Sergey Evgenievich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education, Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Karaganda University named after E.A. Buketov (Karaganda, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-Chief of the journal “Standards and Monitoring in Education” (Moscow, Russia), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

BULATBAEVA Kulzhanat Nurymzhanovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarin (Astana, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

PETR Hájek, PhD, Unicorn University, Associate Professor, Department of Finance, (Czech Republic), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

JUMAN Jappar, Doctor of Economics, Professor, Honorary Academician of NAS RK, Honored Worker of Kazakhstan, Director of the Center for International Applied Research Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan) <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

LUKYANENKO Irina Grigorievna, Doctor of Economics, Professor, Head of Department of the National University of Kyiv-Mohyla Academy (Kyiv, Ukraine), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

YESIMZHANOVA Saira Rafihevna, Doctor of Economics, Professor of the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty).

The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *«publication of the results of new achievements in the field of fundamental sciences»*

Periodicity: 6 times a year.

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2025

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 2. Number 414 (2025), 95–108

<https://doi.org/10.32014/2025.2518-1467.915>

УДК 37.1174

МРНТИ 14.35.01

Zh.N. Bekbolat¹, A.B. Zholmakhanova¹, Seyfullah Yildirim², 2025.

¹Korkyt Ata Kyzylorda University, Kyzylorda, Kazakhstan;

²Gazi University, Ankara, Turkey.

E-mail: zhannurbekbolat@gmail.com

THE PEDAGOGICAL SIGNIFICANCE OF MUSTAFA SHOKAI'S LETTERS

Bekbolat Zhannur Nurbolatkyzy – master of Humanities, 1st year doctoral student of the specialty “training of teachers of the Kazakh language and literature” Korkyt Ata Kyzylorda University, Kyzylorda, Kazakhstan, E-mail: zhannurbekbolat@gmail.com, ORCID: 0009-0001-3095-1267;

Zholmakhanova Akerke – PhD, Kyzylorda university named after Korkyt Ata, Kyzylorda, Kazakhstan, E-mail: erke_zh@mail.ru Orcid.org/0000-0001-8273-7046.

Seyfullah Yildirim – Doctor, Professor, Gazi Faculty of Education, Department of Turkish Language and Social Sciences, Gazi University, Ankara, Turkey, seyfiyildirim@gmail.com, 0000-0002-4543-6524.

Abstract. From time immemorial, the human race has increased the relevance of information exchange using various ways and means of communication. In turn, this paved the way for the formation and development of the epistolary genre and was able to reach the level of a method of exchanging knowledge from a simple conversation. This trend did not bypass Kazakh science, and a special breakthrough was made on the basis of the epistolary heritage of the personality of the last century M. Shokai.

The study of letters of M. Shokai, a public figure, ideologist, and influential representative of emigrant literature, is an important issue on the agenda of the University. The study analyzes the historical and literary and artistic value of the author's letters, determines their role and pedagogical capabilities in the formation of the national consciousness of the recipients of knowledge. This article discusses the features of the letter genre, its place in the creative heritage of Mustafa Shokai and methods of teaching it. Methods of developing students' literary memory, popularizing national values and increasing their creative abilities are proposed through letter training.

The purpose of this article is to consider the possibilities of teaching Mustafa Shokai's letters in literature. Analyze the historical and artistic values of letters, propose methods for the formation of students' national consciousness, the comprehension of

historical reality and the development of creative abilities. In addition, through the study of Mustafa Shokai's letters, it is planned to increase the interest of young people in national culture, the idea of independence and historical memory.

Keywords: letter genre, epistolary genre, teaching methods, Literary Heritage

Ж.Н. Бекболат¹, А.Б. Жолмаханова¹, Сейфуллах Йылдырым², 2025.

¹Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан;

²Гази университеті, Анкара, Түркия.

E-mail: zhannurbekbolat@gmail.com

МҰСТАФА ШОҚАЙ ХАТТАРЫНЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МАҢЫЗЫ

Бекболат Жаннұр Нұрболатқызы – гуманитарлық ғылымдар магистрі, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті «Қазақ тілі мен әдебиеті педагогтерін даярлау» мамандығының 1-курс докторанты, Қызылорда, Қазақстан, E-mail: zhannurbekbolat@gmail.com, ORCID: 0009-0001-3095-1267;

Жолмаханова Акерке Болатқызы – PhD, Қорқыт атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан, E-mail: erke_zh@mail.ru, Orcid.org/0000-0001-8273-7046;

Сейфуллах Йылдырым – Гази университеті “Түрік тілі және әлеуметтік ғылымдар” кафедрасы, Гази білім беру факультетінің докторы, профессор, Анкара, Түркия, seyfiyildirim@gmail.com, 0000-0002-4543-6524.

Аннотация. Адамзат баласы қай заманнан-ақ қарым-қатынас құралдарының түрлі тәсілдері мен жолдарын пайдалана отырып ақпарат алмасудың өзектілігін арттырды. Өз кезегінде бұл эпистолярлық жанрдың қалыптасуы мен дамуына жол ашып, қарапайым деңгейдегі сұхбаттасудан білім алмасу әдісі деңгейіне жете алды. Қазақ ғылымын да бұл үрдіс айналып өтпей, өткен ғасырдың дара тұлғасы М. Шоқайдың эпистолярлық мұрасы негізінде айрықша серпіліс байқалды.

Қоғам қайраткері, идеолог, эмигранттық әдебиеттің ықпалды өкілі М. Шоқайдың хаттарын ЖОО-да оқыту күн тәртібіндегі маңызды зерттеуді қажет ететін мәселе. Зерттеуде, автор хаттарының тарихи және әдеби-көркемдік құндылығы талданып, олардың білім алушылардың ұлттық санасын қалыптастырудағы рөлі мен педагогикалық мүмкіндіктері анықталады. Бұл мақалада, хат жанрының ерекшеліктері, Мұстафа Шоқайдың шығармашылық мұрасындағы орны және оны оқыту әдістері талқыланады. Хаттарды оқыту арқылы білім алушылардың әдеби жадысын дамыту, ұлттық құндылықтарды дәріптеу және шығармашылық қабілеттерін арттыру тәсілдері ұсынылады.

Бұл мақаланың мақсаты – Мұстафа Шоқайдың хаттарын әдебиет пәнінде оқыту мүмкіндіктерін қарастыру. Хаттардың тарихи және көркемдік құндылықтарын талдай отырып, оқушылардың ұлттық санасын қалыптастыру, тарихи шындықты ұғындыру және шығармашылық қабілеттерін дамыту әдістерін ұсыну. Сонымен қатар, Мұстафа Шоқай хаттарын зерттеу арқылы жастардың ұлттық мәдениетке, тәуелсіздік идеясына және тарихи жадыға деген қызығушылығын арттыру көзделеді.

Түйін сөздер: хат жанры, эпистолярлық жанр, оқыту әдістемесі, әдеби мұра.

Ж.Н. Бекболат¹, А.Б. Жолмаханова¹, Сейфуллах Йылдырым², 2025.

¹Кызылординский университет имени Коркыт ата, Кызылорда, Казахстан;

²Университет Гази, Анкара, Турция.

E-mail: zhannurbekbolat@gmail.com

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ПИСЕМ МУСТАФЫ ШОКАЯ

Бекболат Жаннур Нурболатовна – магистр гуманитарных наук, докторант 1 курса Кызылординского университета имени Коркыт ата по специальности «Подготовка педагогов казахского языка и литературы», Кызылорда, Казахстан, E-mail: zhannurbekbolat@gmail.com, ORCID: 0009-0001-3095-1267;

Жолмаханова Акерке Болатовна – PhD, Кызылординский университет имени Коркыт ата, Кызылорда, Казахстан, E-mail: erke_zh@mail.ru, ORCID: 0000-0001-8273-7046;

Сейфуллах Йылдырым – кафедра «Турецкий язык и социальные науки» Университета Гази, доктор, профессор факультета образования Гази, Анкара, Турция, seyfiyildirim@gmail.com, 0000-0002-4543-6524.

Аннотация. С каких пор человечество приобрело актуальность обмена информацией с использованием различных способов и способов общения. В свою очередь, это открыло путь к становлению и развитию эпистолярного жанра и позволило достичь уровня способа обмена знаниями из простого интервью. Не обошла стороной и казахскую науку, на основе эпистолярного наследия личности прошлого века М. Шокая произошел особый прорыв.

Письмо общественного деятеля, идеолога, влиятельного представителя эмигрантской литературы М. Шокая-важный вопрос в повестке дня обучения в вузе. В исследовании анализируется историческая и литературно-художественная ценность писем автора, выявляется их роль и педагогические возможности в формировании национального сознания обучающихся. В этой статье обсуждаются особенности жанра письма, место Мустафы Шокая в его творческом наследии и методы его обучения. Будут предложены способы развития литературной памяти, популяризации национальных ценностей и повышения творческих способностей обучающихся через обучение письмам.

Цель данной статьи-рассмотреть возможности преподавания писем Мустафы Шокая в литературе. Анализируя исторические и художественные ценности писем, предложить методы формирования национального сознания учащихся, осмысления исторической действительности и развития творческих способностей. Кроме того, планируется повысить интерес молодежи к национальной культуре, идее независимости и исторической памяти посредством изучения писем Мустафы Шокая.

Ключевые слова: жанр письма, эпистолярный жанр, методика преподавания, литературное наследие.

Кіріспе. Жаһандану талабына сай нағыз кәсіби маман болу үлкен, әрі жауапты іс. Бүгінде Қазақстан азаматтарының алдында тұрған ел дамуының ұзақ мерзімге жоспарланған стратегиялық мақсаттарын ескеретін болсақ, онда

мемлекетіміздің өркениетті елдер қатарынан көрінуі мен әлемдік интеграцияға енуінің негізгі алғышарттарының бірі – білім деңгейі мен білім беру жүйесінің сапасы болатыны сөзсіз. Бұл ретте әлемдік еңбек нарығының талаптарына сай мамандар даярлау мәселесінде жоғары оқу орындарының алдына үлкен міндет жүктеледі.

Қазіргі кезеңдегі білім беру жағдайы оқу пәндерінің интеграциясын, тарихи білім беру мазмұнын мақсатты іріктеуді, оқытудың жаңа технологиялары мен жаңа диагностикалық әдістерді эксперименттік тексеруді қамтамасыз ететін ұйымдастырушылық түрлендірулерді қоса алғанда түбегейлі өзгерді, бұл педагогикалық процестің әртүрлі аспектілері туралы объективті ақпарат алуға мүмкіндік береді. Оқу пәндерінің интеграциясы, яғни пәнаралық байланыс білім беру үдерісінің белсенділігін арттыратыны сөзсіз. Осы тұрғыдан алғанда, әдебиеттану мен педагогиканы тарих ғылымдарымен байланыстыра қарастыру оқу сапасын көтермек.

Әдебиет – қоғамды рухани жаңғырта отырып, ұлттық идеологияны қалыптастырады. Еліміздің тәуелсіздік алуымен бірге қоғамдық-саяси өмірге де өзгерістер келді. Ұлттық тарихымыз бен әдебиетімізді түгендеп, оны оқу үдерісіне енгізуге жол ашылды. Пәнаралық байланыс оқу сапасын жаңа сатыға көтерді. Осы тұста тәуелсіздіктен кейінгі жылдары көптеп ғылыми айналымға түскен тақырыптардың бірі – М.Шоқай шығармашылығы болды. Ұлт қайраткерінің өмірі мен публицистік қызметі тарих, әлеуметтану, саясаттану ғылымдары аясында қарастырылғанымен оны оқыту мәселесі мен педагогикалық маңызы зерттеу нысанына айналмады. Эмигранттық әдебиеттің негізін қалаушы М.Шоқай публицистикасын жанрлық тұрғыдан жан-жақты қарастыру, тәлім-тәрбиелік, тағылымдық, педагогикалық маңызын аша отырып, оқу үдерісіне енгізу, эмигранттық әдебиеттің қазақ әдебиетінде алар орны мен маңызын анықтау, құрылымдық жүйесін жасап, құзыреттіліктерді қалыптастыру зерттеу жұмысының негізгі мақсаты мен нәтижесі болмақ.

XX ғасырдың басында қазақ халқының ұлттық сана-сезімі мен тәуелсіздікке деген ұмтылысы ерекше қарқынмен дамыды. Бұл кезеңдегі ұлт зиялыларының еңбектері мен қызметі тәуелсіздік идеясын қалыптастыруда маңызды рөл атқарды. Осындай тұлғалардың бірі – Мұстафа Шоқай. Ол бүкіл саналы ғұмырын Түркістан халықтарының азаттығы мен бірлігі жолындағы күреске арнады. Шоқайдың өмірі мен шығармашылығы оның ұстанымдары мен идеяларын терең түсінуге мүмкіндік береді, ал оның жазған хаттары – ұлт-азаттық қозғалыстың көркем әрі тарихи құжаты.

Мұстафа Шоқайдың хаттары – жеке тұлғаның ішкі жан дүниесін, саяси ұстанымдарын, замана келбетін және елінің тағдырына деген жанашырлығын бейнелейтін маңызды жазба деректер. Оның хаттары тек тарихи құжат ретінде емес, әдеби-көркем мұра ретінде де құнды. Бұл хаттарда сол заманның әлеуметтік-саяси жағдайы, ел болашағына деген алаңдаушылық және тұлғаның жеке эмоциялары шынайы әрі әсерлі баяндалған. Мұстафа Шоқайдың хаттары арқылы оқушылар ел тарихының күрделі кезеңдерін түсініп қана қоймай, ұлт

көшбасшысының терең ойларын, шынайы адами қасиеттерін тануға мүмкіндік алады. Тұлғат ану арқылы жастардың тұлғалық образы қалыптасады.

Қайраткер хаттарындағы ойлары мен идеялары бүгінгі күнге дейін өзектілігін жойған жоқ. Оларды талдау – өткенімізді танудың және болашаққа бағдар берудің маңызды жолдарының бірі. *«Әдеби шығармашылық – адамзат рухының ең жоғарғы нүктесі», - деп ұлт қайраткерінің өзі атап өткендей, М.Шоқай публицистикасын әдебиет пәндері аясында қарастыру өзекті мәселелердің бірі.*

Зерттеудің мақсаты – отандық тұлғатану мәселесінде «Мұстафатану» ғылыми бағытының әдіснамасын жүйелеу, қазақ тілі мен әдебиеті, филология, журналистика мамандықтарының кәсіби пәндеріне ұлт қайраткерінің хаттарын кіріктіру арқылы ұрпақтың тарихи және рухани санасын нығайтып, ұлттық құндылықтарға құрметін арттыру, пәнаралық байланысты жүйелеу

Зерттеудің жаңалығы – М. Шоқайдың эпистолярлық мұрасын оқыту арқылы жастардың бойында патриоттық сезім мен ішкі рух, ұлтқа, елге деген жанашырлық пен жаңа білімдерін қалыптастыру және шығармашылыққа баулу. Зерттеудің практикалық маңызы – ізденіс барысында ұсынылған тұжырымдарды қазақ әдебиеті сабағында әдістемелік мақсатта және М. Шоқай мұрасын жетілдіру мен дамытуда қолдануға болады.

Зерттеудің материалдары мен әдістері. Академик С. Қирабаев: «Әдебиет өзінің зерттейтін объектісі адамды белгілі дәуірде, тарихи ортада алып суреттеу арқылы сол кезеңнің шындығын да, бейнесін де ашады. Адам тағдыры арқылы тарихи ой-сананың қалыптасуын көрсетіп, оқырманға өмір танытады, оны тәрбиелейді, адамгершілікке баулиды, әдебиеттің біз үшін қажет эстетикалық сабағы да осында» (Қирабаев, 2007: 197), - деген пікірі әдебиеттің тұлға қалыптастырудағы маңызын айқындай түседі.

Ал әдіскер Қ. Бітібаева: «Басқа пәндерге қарағанда сезім, эмоция, әсер, шабыттану, қиялдау, армандау, еліктеу, әр түрлі психологиялық рең осы пәнде ерекше көрінеді. Әдебиет – жан дүниені, он екі мүшені, алпыс екі тамырды түгелдей жайлап, еш уақытта да көзге көрінбейтін сезім қылдары арқылы ақыл иесі - адамды өз ырқына жетелей алатын қасиетті дүние. Оны оқытудың қызықтығы да, күрделілігі де осында жатса керек (Бітібаева, 2003: 144), - деген ойы әдебиеттің білім алушының өн бойына дарытар барлық қасиетін ерекше жеткізе білгендігін көрсетеді.

Игнас Гельб “A Study of Writing” атты еңбегінде хат жанры автордың эмоциясын, ойларын және сол дәуірдің мәдениетін, тұрмысын, саяси жағдайларын зерттеуге мүмкіндік береді дей келе, былай деп жазады: «The letter as a form of written communication serves not only to bridge distances but also to provide a personal, often intimate record of the human experience. Letters encapsulate the emotions, thoughts, and contexts of their authors, making them invaluable for both historical inquiry and literary expression». (Хат жазбаша қарым-қатынас формасы ретінде тек қашықтықты еңсеріп қана қоймай, сонымен қатар адам тәжірибесінің жеке, көбінесе сыйластық аралықтағы жазуды қамтамасыз

етуге қызмет етеді. Хаттар авторлардың эмоцияларын, ойларын және контексін жинақтап, оларды тарихи зерттеу үшін де, әдеби тілмен жеткізу үшін де баға жетпес құралға айналдырады). (аударма Ж.Н. Бекболат) (Ignace, 1952: 180)

Қазақ әдебиетіндегі эпистолярлық мұралар – халқымыздың рухани, мәдени, тарихи құндылықтарын сақтаған ерекше дереккөздер. Эпистолярлық мұралар белгілі тұлғалардың өмірін, көзқарасын, ішкі әлемін және сол дәуірдің тыныс-тіршілігін терең түсінуге мүмкіндік береді. Хаттар – қазақ әдебиетіндегі ерекше стильдік формаларды, ойды жеткізу мәдениетін көрсетеді. Хаттарда әдеби бейнелеу құралдары мен қарапайым халық тілі қатар қолданылады. Бұл қазақ әдеби тілінің даму тарихын зерттеуге негіз болады.

М. Шоқай хаттарының мазмұнын ашу үшін алдымен тарихи әдіс негізінде Мұстафа Шоқайдың өмір сүрген кезеңінің саяси, әлеуметтік-экономикалық жағдайын зерттеу маңызды. Бұл әдіс оның еңбектерінің сол уақыттағы оқиғаларға әсерін және сол кезеңнің тарихи контекстін түсінуге мүмкіндік береді. Өз кезегінде, салыстырмалы арқылы М. Шоқайдың идеялары мен еңбектері басқа саяси және қоғамдық қайраткерлердің еңбектерімен салыстырылады. Бұл оның көзқарастарының ерекшеліктерін анықтауға көмектеседі.

М. Шоқайдың хаттарын салыстырмалы-тарихи әдіс негізінде зерттеу – оның идеялары мен тарихи мұрасын терең түсінуге және ұлт-азаттық күрес тарихындағы орнын анықтауға мүмкіндік береді. Бұл тәсілдің маңызын бірнеше қырынан қарастыруға болады. Салыстырмалы-тарихи әдіс М. Шоқайдың хаттарындағы ойларын өз дәуірінің саяси, әлеуметтік, және мәдени жағдайларымен байланыстыруға көмектеседі. Бұл оның сол кезеңдегі Түркістан халықтарының ұлт-азаттық қозғалысындағы рөлі мен халықаралық саяси ықпалы туралы терең түсінік береді. М.Шоқай хаттарын басқа ұлт-азаттық қозғалыстардың қайраткерлерінің еңбектерімен салыстыру арқылы оның идеяларының халықаралық саяси ағымдармен байланысын анықтауға болады. Бұл оның еуропалық демократия және ұлттық тәуелсіздік идеяларын қалай бейімдегенін түсіндіруге көмектеседі. Хаттар – М. Шоқайдың жеке көзқарастарының, шешімдерінің, және ұлт мүддесін қорғауға бағытталған ұстанымдарының маңызды дереккөзі. Салыстырмалы-тарихи талдау оның жеке тұлғалық ерекшеліктерін басқа тарихи тұлғалармен салыстыру арқылы тереңірек түсінуге жол ашады. Бұл жерден біз пәнаралық байланыстың маңыздылығын көре аламыз. Яғни ұлт қайраткерінің хаттарын оқу үдерісіне енгізуде тарих, әлеуметтану, саясаттану ғылымындағы зерттеулердің де маңызды екеніне көз жеткіземіз.

Нәтижелер мен талқылау

Хат әдебиеттің ежелгі жанрларының бірі әрі бүгінгі күнге дейін өз маңызын жоғалтпаған қарым-қатынас құралы ретінде қарастырылады. Эпистолярлық мұралар қазіргі ғылымда ерекше назарға ие болып, лингвистер мен әдебиеттанушылардың қызығушылығын тудырып отыр.

Эпистолярлық жанрдың әртүрлі қырларын зерттеумен өз заманында түрлі

лингвистер мен өзге саладағы ғалымдар етене еңбек етті. Олардың негізгі зерттеу объектісі ретінде көп жағдайда: жазушылардың, саяси қайраткерлердің, ғалымдардың хаттары алынды. Өз кезегінде бұл тақырыпта терең ғылыми ізденіс жасаған орыс зерттеушілерінің қатарына: М.В. Баркова, Н.И. Балунова, И.Г. Гулякова, Е.Е. Дмитриева, О.Н. Игуменова, Н.А. Ковалева, Н.В. Логунова, Е.А. Маймин, Н.В. Шевцова және басқаларды жатқыза аламыз.

Осы күнге дейін эпистолярлық жанрдың әртүрлі қырлары қарастырылды: хаттың жазушы шығармашылығындағы, әдеби дәуірдегі немесе тіл дамуы кезеңіндегі рөлі, эпистолярлық сөйлеу этикетінің ерекшеліктері, хат тарихы, оның жанр ретінде қалыптасу ерекшеліктері, эпистолярлық мәтіннің құрылымы мен оның жанрлық-стильдік ерекшеліктері. Эпистолярлық жанрды біршама ғалымдар көркем мәтін стилистикасымен (О. Ахманова), іскерлік стильмен (Щерба, Петрищева, Гальперин) байланыстырады, сонымен қатар ауызекі сөйлеу тілін қарастыру және талдау барысында материал ретінде қолдануды ұсынады (Гвоздев). (Ковалева, 2001: 113).

Е.И. Прохоров эпистолярлық жанрға қатысты нақты және қатаң шекаралардың жоқтығын атап көрсетеді. Зерттеуші қоғам мен әдеби өмірдің өзекті құбылыстарына үн қату және жеке хаттардың көптүрлілігі эпистолярлық жанрдың түсініксіздігін тудырған маңызды себептердің бірі болғанын жазады, өйткені жеке хаттардан философиялық және көркем проза мен публицистика стилінің элементтерін оңай табуға болады (Прохоров, 1964: 50).

Т.А. Миллер, А.И. Ефимов, Л.Н. Кеца, А.С. Григорьева, О.Н. Седова, Т.Г. Винокур, А.Н. Попова, Н.Н. Кохтев, К.А. Долинин және басқа да ғалымдар эпистолярлық стильді ғылыми, ресми-іскерлік, публицистикалық және көркем стильдермен қатар жеке стиль ретінде бөліп көрсетеді. Олар бұл көзқарасты экстралингвистикалық факторларға сүйеніп негіздейді және негізгі критерий ретінде қарым-қатынас (коммуникация) функциясын алға тартады.

Мысалы, О.Н. Седова эпистолярлық стильді коммуникация актісінің параметрлері, яғни адресант пен адресат түрі, қарым-қатынас типі, мәтіннің тақырыбы, контекстке қатынасы және функциялары арқылы анықтайды. Хатты «қарым-қатынастың символы, оның ұқсастығы, имитациясы» деп сипаттай отырып, зерттеуші эпистолярлық стильдің «парадоксын» атап өтеді. Бұл парадокс қарым-қатынастың толық болмауында, «қарым-қатынас иллюзиясын» жасауға ұмтылуында, «кешігу әсерінде», детерминизм, ақпараттылық, біртектілік ережелерінің бұзылуында көрініс табады. Ғалым эпистолярлық туындының «күрделі композициялық құрылымын» да атап өтеді, ол «мәтін ішінде диалогты моделдеуді» көрсетеді (Седова, 1985: 57).

Ұлт бостандығының жаршысы, Түркістан идеясының көсемі болған М. Шоқайдың эпистолярлық мұрасы өзінің деректілігімен, жанрлық алуандығымен және әлеуметтанушылық қырымен құнды. Белгілі тарихшы Мәмбет Қойгелдиев: «М. Шоқай эмиграцияда жүріп те өз халқының азаттығы үшін қызмет етуді тоқтатпаған. Оның хаттары мен эпистолярлық өзге де еңбектерінің дені әлі де зерттеу мен зерделеуді талап етеді», - деген пікір

білдіреді (Қойгелдиев, 2004: 310). Өз кезегінде өзбек тарихшысы Г. Раджабов та: «Түркістан жұртының бостандығы үшін күрескен тұлғалардың бірегей қайраткері ретінде М. Шоқайдың орны бөлек», - деп түйіндейді (Rajabov, 2021).

Жоғарыда атап өткеніміздей, эпистолярлық жанрға тән ерекшеліктердің бірі – ондағы ықшамдылық пен ой дәлдігі. Мысалы, А.Ф. Керенскийге жазған хатын: «Аса құрметті Александр Федорович!», - деп бастап, одан ары: «...Яш Түркістанның екі санында Сізге қатысты мақалам жарияланды. Мақаланы орыс тіліне аудару ауыртпашылығын өз мойныма алдым. Сізге деген құрметімді қабыл алыңыз», - деп аяқтайды (Шоқай, 2006 а: 205). Мұнда өте ауқымды және үлкенді-кішілі саяси мәселелерді тәптіштеп жатпай автор ең негізгі екі дәйегімен оқиганы нақты әрі дәл жеткізеді.

Хат жанрындағы кейбір ерекшеліктер жайлы әдебиеттанушы М. Бахтин: «Эпистолярлық жанрдың ерекшелігі – хаттардың табиғи шынайылығында, бұл жанр өмірлік диалогқа жақын, оқырманды автордың ішкі әлеміне енгізеді», - деген пікір білдіреді. Бахтиннің ойынша, хат жазу – бұл тек хабар жеткізу емес, сонымен бірге адресат пен адресант арасындағы ерекше қарым-қатынас тәсілі. М. Шоқай хаттарында жоғарыда айтылған талаптарды қанағаттандырудан бөлек, оның жазбаларындағы көркем диалогтық сипаттың басымдылығын байқаймыз. Өзінің жиі хат алысқан тұлғаларына: Е.К. Миллер (Мархабатты тақсыр!), «Последние новости» газетінің Париж редакциясы (Аса құрметті редактор мырза!), С. Мдивани (Аса құрметті Мдивани мырза!) т.б сынды өкілдерімен әрдайым сәлемдесу мен қоштасу этикетін сақтай отырып ақпарат алмасқан.

Мұстафа Шоқайдың тілдік қуатын, ұлттық танымын, сонымен қатар әдеби көркемдігін де бүгінгі зерттеушілерге таныстыратын оның эпистолярлық мұрасы болмақ. Оның әлеуметтік ортаға деген қарым-қатынасы негізінде өз жазбаларын әдеби көркемдік тұрғысынан айтайын деген ойына лайықтап түрлендіреді. **«Аудара қарап, ақтара түсінген адамға бұл жазғандарымнан да бірсыпыра саяси астар көрінер», «...қышпақ сарттары үрген местей күмпиіп, қырып жібермекке бел байлап,... күпілдесіп кетті»** (Шоқай, 2006 б: 127). Әдеби көркемдігі тұрғысынан М. Шоқай хаттары өзінше оқ бойы озық, ойы дәл, жоғары құндылыққа ие.

М. Шоқайдың А. Чхенкелиге жазған хатында бірқатар маңызды мәселелерді талқылай келе: «Менің «кінәм», өтірік куәлік бере алмауымда (ешқашан олай істей алмаймын) және маған ұнамсыз топтар немесе жекелеген тұлғалар – большевиктің қарамағындағы ағылдар немесе олардың мәскеулік тыныштары. Сондықтан, Акакий Иванович, кімде-кім өзінің антагонистік топтары туралы осындай нәрсе айтса, өзінің жеке тобы үшін әзірше адамгершілік тұрғыда зиян жасайды деп ойлаймын...», - деп жазады. Бұл мәтіннен М.Шоқайды күрескер, қайраткер ретінде емес адами қасиеті, шыншылдығы мен адамгершілігін де аңғаруымызға болады ((Шоқай, 2006 с: 174).

«Мен хатыма ерекше мән беремін, өйткені бұл хат өткен жылғы маған қарсы ұйымдастырылған барлық лайықсыз науқандардың жалған ақпаратпен қайтарылған жауабы деуге болады. Н.Н. Жорданияның ақпарат хабаршысына

тікелей жауабым да болатын еді. Бірақ сіз өтінген соң күтіп жүрмін. Егер оған жазатын болсам, оны жедел көңіл аударуына тура келетіндей сөздермен жазамын. Бірақ істі “күйдіретін күйе” түсіргім келмейді», - деген хат мәтінінен оның әділдік жолындағы күрескер екендігін көреміз (Шоқай, 2006 d: 221).

Ұлы қайраткердің жазысқан қай хат мәтінімен таныссақ та оны өн бойыңнан өткізбеу, оқып отырған сәтте көз алдыға сол жағдайды елестетпеу, эмоцияға берілмеу, бойда бір рух мен жігерлілік пайда болмау мүмкін емес. Ал, адам бойындағы бұл қасиеттер бүгінгі жас ұрпаққа аса қажет құндылық. М. Шоқайдың қайраткерлік қыры жайында француздың Ресей тарихын етене зерттеген тарихшысы Элен Каррер д’Анкокс: «Mustafa Chokay was among the most articulate critics of Soviet rule over Muslim peoples... He envisioned a federation of Turkic peoples based on mutual respect and cultural autonomy» (Мұстафа Шоқай Кеңес өкіметінің мұсылман халықтарына қатысты ең айқын сыншыларының бірі болды-ол өзара құрмет пен мәдени автономияға негізделген Түркі халықтарының федерациясын құруды көздеді) (аударма Ж.Н.Бекболат) (Hélène Carrère d’Encausse, 1978: 143)

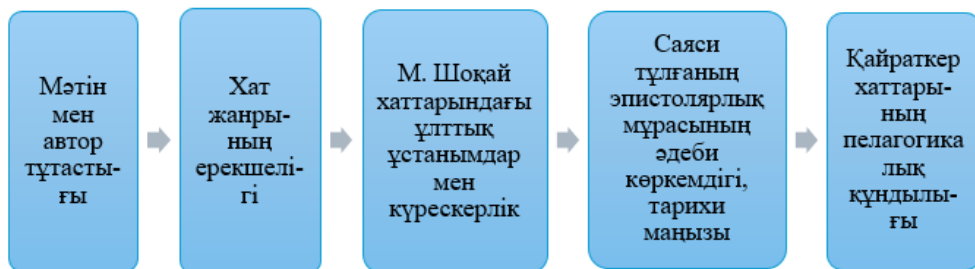
Автордың ішкі әлемі, ішкі ойлары мен моральдық танымы көбіне ауылдастарымен, тума-туыстарымен, жарымен болған диалогтерде байқалады. Мұнда автор ресми жүйеден шығып, еркін түрде эмоционалды-экспрессивті сөздер қатарын байытып, әдеби-көркемдік қуатын арттырады. Белгілі ғалым Қ. Бітібаева: «Біздегі білім беру, оқыту, пәндік жүйе арқылы жүзеге асып келді. Әр пән шығармашылық тұлға қалыптастырудың мақсаттарынан туындап отыруға тиіс. Сол ізденістерді жүйелей, саралай отырып ортақ бір тұжырымдама жасау керек», - дейді (Бітібаева, 2003: 34). Осы өзекті мәселенің шешімі ретінде М. Шоқай хаттарын, публицистикасын ЖОО-да оқыту бастамасын толықтай негізге алуға болады.

Кесте 1. «Қазақ тілі мен әдебиеті», «Филология» БББ оқу жоспарына М. Шоқайдың эпистолярлық мұрасын оқыту мүмкіндіктері

№	Пән атауы	БББ атауы	Ұсынылатын тақырыптар
1	Алаш әдебиеті	6B01707-Қазақ тілі мен әдебиеті, 6B02301-Филология	М.Шоқайдың эмиграциядағы кезеңі М.Шоқай: алаш мұрасы және ұлттық рух
2	Әдебиет теориясы	6B01707-Қазақ тілі мен әдебиеті, 6B02301-Филология	М.Шоқай өмірі мен қоғамдық-саяси қызметі М.Шоқай публицистикасы және алашшыл ой-сана М.Шоқай эмигранттық әдебиеттің негізін қалаушы М.Шоқай естелігінің жанрлық, стилдік ерекшелігі
3	Публицистикалық шығармашылық негіздері	6B03238-Журналистика	М.Шоқайдың эпистолярлық мұрасы М.Шоқай хаттарының тарихи дереккөз ретіндегі маңызы М.Шоқайдың М.Шоқай естелігінің тарихи-танымдық маңызы

Осы бағытта «М. Шоқай. Эпистолярлық мұрасы. I-II том» еңбегі негізінде қайраткердің хаттары талданып, өзіндік дағдыларын дамытуға мүмкіндік туды.

Оқыту барысында негізгі сақталған қағидалар қатарында төмендегі мәселелер негізге алынды.

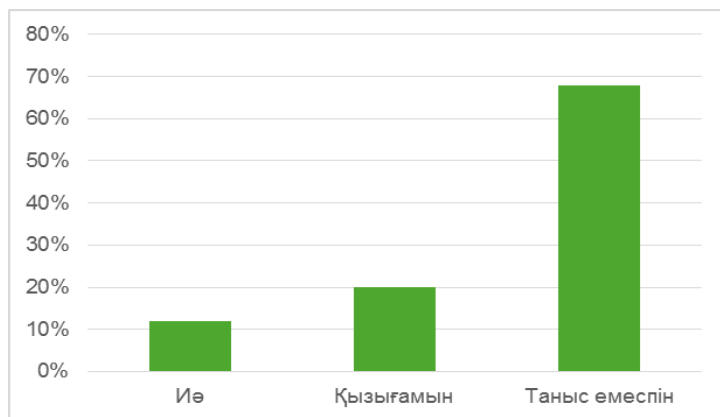

М.Шоқай хаттарынан күнделікпен де тығыз байланыстыра қарауға негіз бар. Себебі, оның жазысқан қай хатымен таныссақ та күнделікті өмір, саяси ахуал, елдегі жағдай, тынымсыз тіршілік баяндалған. Авторлық баяндау мен хат мәтінінен оның нағыз ұлтжанды азамат екенін, әрбір жағдайға бейжай қарамайтын тұлғалық қасиетімен ерекшеленетінін аңғаруға болады. Ал, педагогика ғылымында тұлғатану арқылы «тұлға» тәрбиелеу өзекті мәселелердің бірі.

Шығарманың жанрлық ерекшелігі мен көркемдік сипатына қарай жоғары оқу орнында оқытудың да өзіндік ерекшелігі, әдістері болатыны заңды. Осы ретте білім алушыларға тақырыпты игерту, пән бойынша білім құзыреттілігін қалыптастыру, өздігінен іздену, мотивация туғызу үшін оқытудың түрлі технологияларын қолдану оқытушы шеберлігіне байланысты (Жолмаханова, 2019: 65).

Бахтин хат жазуды қарым-қатынастың ерекше түрі деп қарастырады. Оның пікірінше, хатта этикет сақталуы алушы мен жазушы арасындағы диалогтың үзілмеуіне ықпал етеді: *“Хаттың тілі жеке қарым-қатынас шеңберінде туындайды, сондықтан мұнда сыпайылық пен мәдениетті сақтау маңызды. (Бахтин, 1975: 268)”* Ал эпистолярлық жанрды зерттеген ғалым Эрнест Гоффман хат этикетінің негізгі міндеті ретінде әр сөздің маңыздылығын атай келе: *“Хатта шындық, дәлдік және құрмет басты құндылықтар болып табылады”* – деген пікірімен бөліседі.

М. Шоқай хаттарының маңызы мен ұлттық құндылығы жайында студенттер арасында жүргізілген сауалнама негізінде: *«Жазу өнері сізге маңызды ма?», «М. Шоқайдың эпистолярлық мұрасымен қанишалықты таныссыз?», «М. Шоқайдың хаттары мен еңбектерін оқыту маңызды ма?», «Әдебиеттегі хат жанрының рөлінен хабардарсыз ба?»* деген сынды сауалдар қойылды. Нәтижесінде олардың арасында 68% білім алушылар әдебиеттегі эпистолярлық мұраның маңызы мен М. Шоқайдың еңбектерінен хабарсыз екені анықталды.

Сурет-1. Білім алушылар арасында жүргізілген сауалнама көрсеткіші

Сәйкесінше, 65% студенттер «М. Шоқай публицистикасы мен хаттарының маңызын оқуға қызығасыз ба?» деген сұраққа «Иә» деп жауап берген.

Әдебиет – өнердің бір түрі. Сәйкесінше, М. Шоқай хаттарын оқытуда білім алушылардың теориялық танымын арттырудан бөлек шығармашылық қабілеттерін де ұштау басты міндеттердің қатарында болды. Осы тұста А. Қыраубаеваның: «Әдебиеттегі тұлғаларды оқыту – тек олардың өмірбаянын жаттатып қою емес, олардың шығармалары арқылы оқушының бойына рухани құндылықтарды сіңіру. Әр тұлғаның өмірі мен шығармашылығы белгілі бір тарихи кезеңнің айнасы болғандықтан, оны мәдениет пен қоғамның контекстінде қарастыру қажет», - деген ойы сөзімізге дәйек бола алады (Қыраубаева, 2008).

Осы бағытта, сабақ барысында танымдық технологиялар: кейс әдісі, проблемалық әдіс және дискуссия әдістері кеңінен қолданылды.

Студенттер семинарлар мен лекциялар барысында:

- Интерактивті әдістер аясында хаттарды рөлдік ойында пайдаланып коммуникативтік дағдылар шыңдалды.
- Семинар барысында хронологиялық карталар құрылып М. Шоқайдың өміріндегі маңызды кезеңдер оның хаттары негізінде интерпретацияланды.
- Студенттер шағын топтарға бөлініп топтық негізде хаттарды мазмұндық тұрғыдан талдады.
- Шығармашылық мақсатта саяси, әлеуметтік, ресми, қарапайым хаттар жазуға дағдыланды.
- Дереккөздермен жұмыс жасалып, архивтік материалдар негізінде аналитикалық, салыстырмалы-тарихи әдістерге бағытталды.
- Тарихи хаттар мен бүгінгі хаттардың аражігі ажыратылып, жанрдың трансформациялануы бойынша бірқатар мәліметтер алды.

Қорыта келгенде, көркем мәтінді, хаттар мен тарихи деректерді оқуда қолданылатын түрлі әдістер білім алушылардың мәтін мазмұнын терең түсінуіне, әдеби талдау дағдыларын дамытуына және шығармашылық қабілеттерін жетілдіруге көмектесті. Оның ішінде:

1. Талдау арқылы оқу әдісі: мәтінді бөліктерге бөліп, әр бөлімді жеке талдау (сюжет, кейіпкерлер, тақырып, тіл ерекшеліктері).

Мақсаты: мәтіннің құрылымын түсіну және мазмұнды терең талдау.

2. Рөлдік оқу әдісі: студенттерге мәтін кейіпкерлерінің рөлдерін бөліп беру және диалогтарды дауыстап оқу.

Мақсаты: кейіпкерлердің мінез-құлқын, диалогтардың мәнін түсіну және мәтінге эмоционалдық қатынас қалыптастыру.

3. Инсерт әдісі (Белгілеу) әдісі: мәтінді оқып отырып, әр сөйлемге белгі қою:

- □ (бұрыннан белгілі ақпарат);
- – (жаңа ақпарат);
- ? (түсініксіз немесе сұрақ тудырған ақпарат).

Мақсаты: ақпаратты саралап, мәтін мазмұнын тереңірек түсіну.

4. Сұрақ қою әдісі: мәтінді оқып болғаннан кейін “Кім?”, “Не?”, “Қашан?”, “Неліктен?”, “Қалай?” деген сұрақтарға жауап беру.

Мақсаты: негізгі идеяларды түсініп, мәтіннің мазмұнын есте сақтау.

5. Ассоциациялар әдісі: мәтіннің негізгі идеясына немесе кейіпкерлеріне қатысты ассоциацияларды сурет, сөз немесе қысқаша сипаттама арқылы көрсету.

Мақсаты: мәтінге шығармашылық тұрғыдан қарау.

6. Кластер әдісі: мәтіннің негізгі тақырыбы немесе мәселесі бойынша сөздер мен ұғымдарды топтастыру.

Мақсаты: ойды жинақтап, мәтіннің негізгі идеясын түсіну.

7. Композициялық талдау әдісі: мәтіннің кіріспе, негізгі бөлім және қорытындысын анықтап, әр бөлімнің рөлін талдау.

Мақсаты: мәтін құрылымының маңыздылығын түсіну.

8. Кейіпкерге хат жазу әдісі: оқушылардан мәтін кейіпкерлерінің біріне хат жазуды сұрау.

Мақсаты: кейіпкердің ішкі жан-дүниесін түсіну және мәтінмен байланыс орнату.

9. Салыстырмалы оқу әдісі: мәтінді басқа шығармамен немесе автордың басқа туындыларымен салыстыру.

Мақсаты: әдебиеттегі ортақ идеялар мен ерекшеліктерді табу.

Осы әдістерді қолдану студенттердің көркем мәтінді терең түсініп, сыни тұрғыдан ойлау қабілеттерін дамытады. Сондай-ақ, оқуға деген қызығушылықты арттырып, мәтін мазмұнын шығармашылық тұрғыда қабылдауға мүмкіндік береді.

Қорытынды

Мұстафа Шоқайдың хаттарын оқыту – көркем мәтін мен тарихи деректі сабақтастыра отырып, оқушыларға ұлттық рух пен жеке тұлғаның маңызын терең түсіндірудің тиімді жолы. Оның хаттары – тек эпистолярлық жанрдың үлгісі ғана емес, сонымен бірге адамгершілік, елжандылық, ұлтжандылық сияқты құндылықтарды дәріптейтін дереккөз.

Әдебиет сабағында Мұстафа Шоқай хаттарын талдау оқушылардың сыни

ойлау қабілетін дамытуға, тарихи оқиғаларға тереңірек үңілуге және ұлт мүддесін қорғай алатын азамат қалыптастыруға ықпал етеді. Сонымен қатар, бұл хаттар оқушылардың жазу мәдениетін жетілдіріп, эпистолярлық жанр ерекшеліктерін игеруіне мүмкіндік береді.

М. Шоқай хаттарын оқыту – ұлт тәуелсіздігі үшін күрескен тұлғаның мұрасын ұрпақ санасында жаңғырту. Оның шығармашылығын әдебиет сабақтарында зерделеу арқылы жас ұрпақ тарихты тек оқып қана қоймай, оны өз өмірімен байланыстыра отырып түсіне алады. Бұл тәсіл рухани жаңғыру мен ұлттық құндылықтарды сақтаудың маңызды жолдарының бірі болмақ.

Әдебиеттер

Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет. — Москва: Художественная литература, 1975.

Бітібаева Қ. Әдебиетті оқыту әдістемесі мен технологиясы. Екінші басылым. — Алматы: Мектеп, 2003. — 336 б.

Бітібаева Қ. Әдебиетті тереңдетіп оқыту: Екінші басылымы. — Алматы: «Мектеп» баспасы» ЖАҚ, 2003. — 416 бет.

Gelb, Ignace J. (1952) A study of writing. Chicago: *University of Chicago Press*, — 319 p.

Hélène Carrère d'Encausse. L'Empire éclaté : la révolte des nations en URSS. France: Flammarion, 324 p. (in French)

Жолмаханова А. Қазақ эмигранттарының естеліктері және мемуарлық шығармаларды оқыту: философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация: Қорқыт Ата атын. Қызылорда мемлекеттік ун-ті... — Қызылорда, 2019. - 164 б.

Ковалева Н. А. Русское частное письмо XIX века. Коммуникация. Жанр. Речевая структура. — М.: СпортАкадемПресс, 2001. — 284 с.

Қирабаев С. Көп томдық шығармалар жинағы. Т.1-8. — Алматы: Қазығұрт, 2007. — 464 б.

Қыраубаева А. Ғасырлар мұрасы. 5 томдық шығармалар жинағы. I том. Томды баспаға әзірлегендер: Г. Аскарова, Н. Мәтбек. — Алматы: Өнер, 2008. — 304 б.

Қойгелдиев М. Ұлттық саяси элита: қызметі мен тағдыры: XVIII-XX ғғ.-2004. — 413 б.

Прохоров Е. И. Издание эпистолярного наследия. Принципы издания эпистолярных текстов: сборник. — М.: Наука, 1964. — С. 6–72.

Rajabov Q. Turkiston Muxtoriyati vazirlari hamda milliy majlis a'zolari hayoti va taqdiri. — Toshkent: "Bodomzor Invest", 2021. — B. 23-29.

Седова О. Н. Эпистолярный стиль в системе функциональных стилей русского языка: научные доклады высшей школы. Филологические науки. — 1985. — No 6. — С. 57–62.

Таракчы В. Түркістан ұлт-азаттық қозғалысы және Мұстафа Шоқай: зерттелу мен оқыту мәселелері: философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін дайынд. диссертация; Қожа Ахмет Ясауи атын. X.-а. қазақ-түрік ун-ті... — Түркістан : 2022. - 137 б.

Шоқай М. Эпистолярлық мұрасы. 2 томдық . Құраст. Ғ. Исахан. — Алматы: «СаҒа» баспасы, 2006. 1-том. - 424 бет.

References

Bahtin M. Voprosy literatury i estetiki. Issledovaniya raznykh let [Questions of literature and aesthetics. Research from different years]. Moskva: Hudozhestvennaia literatura, 502 p. (in Russian)

Bitibaeva K. (2003) Adebietti okytu adistemesi men tehnologiasy. Ekinshi basylym [Methodology and technology of teaching literature. Second edition]. Almaty: Mektep, 336 p. (in Kazakh)

Bitibaeva Q. Adebietti terendetip okytu: Ekinshi basylymy [Advanced Literature Study: Second Edition]. Almaty: Mektep, — 416 p. (in Kazakh)

Gelb, Ignace J. (1952) A study of writing. Chicago: *University of Chicago Press*, - 319 p. (in English)

Hélène Carrère d'Encausse. L'Empire éclaté : la révolte des nations en URSS [Decline of an

Empire: The Soviet Socialist Republics in Revolt]. France: Flammarion, – 324 p. (in French)

Zholmahanova A. (2019) Қазақ емгранттартынн естеліктері және мемуралық шығармаларды оқыту: философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация [Memoirs of Kazakh emigrants and teaching memoir creativity: dissertation for the degree of Doctor of Philosophy (PhD)]. Kyzylorda, – 164 p. (in Kazakh)

Kovaleva N. A. (2001) Russkoe chastnoe pis'mo XIX veka. Kommunikacia. Zhanr. Rechevaja struktura [Russian private letter of the 19th century. Communication. Genre. Speech structure]. Moscow: SportAkademPress, – 284 p. (in Russian)

Kirabaev C. (2007) Kop tomdyk shygarmalar zhinagy [Multi-volume collection of works. Volume 1-8]. Almaty: Kazygurt, 464 p. (in Kazakh)

Kyraubaeva A. (2008) Gasyrlar murasy. 5 tomdyk shygarmalar zhinagy. I tom [A legacy of centuries. Collection of works in 5 volumes. Volume I]. Almaty: Oner, - 304 p. (in Kazakh)

Koigeldiev M. (2004) Ultytk saiasi elita: kyzmeti men tagdry: XVIII-XX gg. [National political elite: activity and fate: XVIII-XX centuries]. Almaty: Zhalyn, – 413 p. (in Kazakh)

Prohorov E. I. (1964) Izdanie epistoljarnogo nasledia. Principy izdania epistoliarnyh tekstov: sbornik [Publishing epistolary heritage. Principles of publishing epistolary texts: collection]. Moscow: Nauka, – 72 p. (in Russian)

Rajabov Q. Turkiston Muxtoriyati vazirlari hamda milliy majlis a'zolari hayoti va taqdiri [Life and fate of Ministers of the autonomy of Turkestan and members of the National Assembly]. – Toshkent: “Bodomzor Invest”, 2021. – B. 23-29. (in Uzbek)

Sedova O.N. (1985) Epistoliarnyj stil' v sisteme funktsional'nyh stilei russkogo yazyka: nauchnye doklady vysshej shkoly. Filologicheskie nauki [Epistolary style in the style system of the Russian language: scientific reports of higher education. Philological Sciences]. Moscow: Nauka, – 183 p. (in Russian)

Tarakchy V. (2022) Turkistan ult-azattyk kozgalysy zhane Mustafa Shokai: zerttelu men okytu maseleleri: filosofija doktoy (PhD) gylimi darezhesin alu ushin daynd. dissertacia [Tarakchi V. Turkestan national liberation movement and Mustafa Shokai: issues of research and teaching: preparation for the degree of Doctor of Philosophy (PhD)]. Turkistan: . Kozha Ahmet Yasauy atyn. kazakh-turik un-ti, – 137 p. (in Kazakh)

Shokai M. (2006) Epistolarlyk murasy. 2 tomdyk [Shokai M. Epistolary heritage. 2 volumes]. Almaty: «CaGa», – 424 p. (in Kazakh)

CONTENTS

PEDAGOGY

A.M. Abdykhalykova, Zh.B. Beisembayeva, A.N. Nurzhanova THE ROLE OF DIGITAL AUTHENTIC TEXTS IN COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING (CLT).....	5
G.K. Atabaeva, F.K. Atabayeva, A.A. Seksembayeva USING MIND MAP TECHNOLOGY IN FORMING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS.....	20
G. Autova, M. Kusherbaeva, Sh. Zhussipbekova IDENTIFICATION OF SOME THEORETICAL CONTRADICTIONS IN THE CHAPTERS "PHYSICS OF THE ATOM AND THE ATOMIC NUCLEUS".....	33
A. Akhanova, G. Ormanova, Sh. Ramankulov THE STEAM CLIL PROJECT IN EDUCATION: AN EXAMPLE OF TRAINING STUDENTS IN ENGINEERING AND TECHNICAL FIELDS.....	50
B. Ayapova, A. Alimbekova, A. Bulshekbayeva GAMIFICATION IN THE DEVELOPMENT OF LEADERSHIP SKILLS IN OLDER PRESCHOOLERS.....	63
B. Baimukhambetova, A. Mombek, G. Avgustkhanova STRUCTURAL ANALYSIS OF THE IMPLEMENTATION OF DUAL EDUCATION IN HIGHER EDUCATION INSTITUTION.....	79
Zh.N. Bekbolat, A.B. Zholmakhanova, Seyfullah Yildirim THE PEDAGOGICAL SIGNIFICANCE OF M. SHOKAI'S LETTERS.....	95
B.B. Bexultan, Zh.M. Zhaxsibayeva EVALUATION OF THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN A SCHOOL CHEMISTRY COURSE.....	108
A.K. Davletova, N.N. Orazova, Y.T. Assan ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EDUCATION.....	122
T.A. Daniyarov, B.O. Yermakhanov, M.S. Issayev EFFECTIVENESS OF USING INFORMATION AND DIGITAL TECHNOLOGIES IN TEACHING HISTORY: ANALYSIS OF SURVEY RESULTS.....	138

S. Kaldygozova, M. Shakenova, M. Jilkishiyeva APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE SYSTEM OF MONITORING AND MANAGEMENT OF EDUCATION QUALITY IN KAZAKHSTAN.....	152
M. Knol, D. Shalbayeva, G. Sheripova STRATEGIES FOR OVERCOMING INTERLANGUAGE INTERFERENCE IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING WITHIN KASAKHSTAN'S TRILINGUAL EDUCATION FRAMEWORK.....	174
M. Kozha, T. Apendiyev, E. Satov USING TURKIC-MUSLIM SOURCES IN EDUCATIONAL PROGRAMS.....	188
G.T. Kurbankulova, A.S. Stambekova METHODOLOGICAL FOUNDATIONS AND PRINCIPLES OF PREPARING FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS TO FOSTER STUDENTS' NATIONAL VALUES.....	208
A.E. Mukhametkairov, G.S. Ayapbergenova, S.K. Abildina GAMIFICATION AS ONE OF THE WAYS TO DEVELOP SOFT SKILLS OF HIGH SCHOOL STUDENTS.....	225
B. Orazov, G. Issayeva, S. Slamzhanova FORMATION OF STUDENTS' EXPERIMENTAL SKILLS IN TEACHING PHYSICS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	240
T.O. Orynbasar, A.B. Amirbekova TEACHING METHODS IN FIGURATIVE LINGUISTICS: STRATEGIES AND APPROACHES.....	254
P.Zh. Parmankulova, M.N. Syzdyk, M.A. Dzhanzakova STRUCTURAL MODEL OF TRAINING OF FUTURE TEACHERS FOR INCLUSIVE LEARNING.....	271
I.T. Salgozha, G.B. Kamalova, A.Zh. Nurbekova THE IMPACT OF THE EDUSCRUM METHOD ON THE DEVELOPMENT OF FLEXIBLE SKILLS IN FUTURE COMPUTER SCIENCE TEACHERS.....	288
A.A. Tautenbayeva, B.T. Abykanova, G. Kochshanova THE ROLE OF "SOFT SKILLS" IN EMPLOYMENT OF GRADUATES: ANALYSIS OF EMPLOYER NEEDS AND REQUIREMENTS.....	309

ECONOMICS

S.T. Abildaev, G.K. Amirova, I. Suleimenova

EXPORT ORGANIZATIONS AND ASSESSMENT OF AGRICULTURAL
PRODUCTS OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....329

M. Akbalik, Kiymet Caliyurt

EFFECTS OF AUDITING ON COMPANY PERFORMANCE AND
SUSTAINABLE DEVELOPMENT.....340

M.K. Amangeldinova, B.S. Saparova, L.M. Shayakhmetova

INNOVATIVE POTENTIAL OF INVESTMENT COMPANIES
IN KAZAKHSTAN.....356

Z.A. Arynova

BALANCED MODEL OF EDUCATION-BUSINESS INTERACTION IN
THE CONTEXT OF KAZAKHSTAN'S ECONOMIC DIGITALIZATION:
CHALLENGES AND IMPLEMENTATION PATHWAYS.....374

A. Belgibayev, G. Akimbekova, S.E. Yepanchintseva

GROUPING OF KAZAKHSTAN REGIONS BY LEVEL OF INVESTMENT
DEVELOPMENT.....390

Z. Zhantassova, M. Beisenova, A.Yessenova

INFORMATION TRANSFORMATION OF LOGISTICS
IN KAZAKHSTAN.....405

J. Juman, A.V. Khamzayeva, Du Bingham

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE GAS MARKET IN KAZAKHSTAN
AND RUSSIA.....418

A.B. Iskakova, G.D. Amanova, G. A. Rakhimzhanova

ANALYSIS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE IN PROVIDING
SOCIAL GUARANTEES TO EMPLOYEES.....438

G. Kalkabayeva, A. Kurmanalina, A. Atabayeva

IMPACT OF KEY FACTORS ON INVESTMENT INFLOWS INTO
KAZAKHSTAN'S ECONOMY: A SOCIOLOGICAL SURVEY
APPROACH.....453

O.Y. Kogut, V.S. Karzanova, O.V. Kobzareva

CURRENT TRENDS IN DIGITALIZATION OF PUBLIC DEBT AUDIT
IN ORDER TO IMPROVE MANAGEMENT EFFICIENCY.....467

A.A. Kuanaliyev

COMPARATIVE ANALYSIS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE AND ECONOMIC EFFECTS OF INTRODUCING DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE FIGHT AGAINST CORRUPTION IN KAZAKHSTAN.....477

Zh.N. Kusmoldayeva, Zh. Zh.Belgibayeva, O.A. Abraliyev

DEMOGRAPHIC SITUATION IN RURAL AREAS OF KAZAKHSTAN IN MODERN CONDITIONS.....490

Y.Y. Mubarakov, I.V. Bordiyanu, M.U. Rakhimberdinova

GENDER EQUALITY IN THE GIG ECONOMY: THE EXPERIENCE OF KAZAKHSTAN.....502

З. Сатпаева, Д. Кангалакова, Д. Мұсаева

АҒЫМДАҒЫ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ КӘСІПОРЫНДАРДЫҢ ЦИФРЛАНДЫРУДЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУЫ: Өңірлік және салалық АСПЕКТІЛЕР.....518

А.О. Сыздықова, Р.М. Тажибаева, Ж.К. Жетибаев

ОРТАЛЫҚТАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫ БОЛАШАҒЫ МЕН ТӘУЕКЕЛДЕР.....537

Ж.С. Тәжібаева, С.Д. Тәжібаев, С.О. Таңатова

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЖАҒДАЙЫНДА КӘСІПкерліктің ИНСТИТУЦИЯЛЫҚ Ортасын рөлі.....554

Ж.Қ. Тайбек, И.Е. Кожамкулова, О.І. Бағдат

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚТЫ ӨСУДЕГІ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ӨЛЕУЕТ.....569

А.Р. Тұрсын, А.С. Тулеметова, Қ. Сейітқасымұлы

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚҰРЫЛЫС САЛАСЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ТАРТЫМДЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ НЕГІЗГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРДІ ЗЕРТТЕУ.....587

З.К. Чуланова, Н.Ж. Бримбетова

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН Өңірлерінің ҚАРЖЫЛЫҚ ӨЗІН-ӨЗІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУІ ЖӘНЕ ӨЗІН-ӨЗІ ДАМУЫ ТЕТІКТЕРІ.....603

О.Л. Эм

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ҰЖЫМДЫҚ ИНВЕСТИЦИЯЛАУ ЖҮЙЕЛЕРІН ЖЕТІЛДІРУ ӘДІСТЕРІ МЕН ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....620

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

А.М. Абдыхалықова, Ж.А. Бейсембаева, А.Н. Нұржанова КОММУНИКАТИВТІК ТІЛДІК ОҚЫТУДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ АУТЕНТТІК МӘТІНДЕРДІҢ РӨЛІ.....	5
Г. Атабаева, Ф. Атабаева, А. Сексембаева СТУДЕНТТЕРДІҢ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА АҚЫЛ КАРТАСЫ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ.....	20
Г.М. Аутова, М.Р. Кушербаева, Ш.Е. Жүсіпбекова «АТОМ ЖӘНЕ АТОМ ЯДРОСЫНЫҢ ФИЗИКАСЫ» ТАРАУЛАРЫНДАҒЫ КЕЙБІР ТЕОРИЯЛЫҚ ҚАЙШЫЛЫҚТАРДЫ АЙҚЫНДАУ.....	33
Ә. Аханова, Ғ. Орманова, Ш. Раманкулов БІЛІМ БЕРУДЕГІ STEAM CLIL ЖОБАСЫ: ИНЖЕНЕРЛІК-ТЕХНИКАЛЫҚ САЛАЛАРДА БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫ ДАЯРЛАУ МЫСАЛЫНДА.....	50
Б.А. Аяпова А.А. Алимбекова А.И. Булшекбаева МЕКТЕП ЖАҒЫНА ДЕЙІНГІ ЁРЕСЕК ТОП БАЛАЛАРЫНЫҢ КӨШБАСШЫЛЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУДАҒЫ ГЕЙМИФИКАЦИЯ.....	63
Б.Ш. Баймұхамбетова, Ә.Ә. Момбек, Г.А. Августханова ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДА ДУАЛЬДЫ ОҚЫТУДЫ ІСКЕ АСЫРУДЫҢ ҚҰРЫЛЫМДЫҚ ТАЛДАУЫ.....	79
Ж.Н. Бекболат, А.Б. Жолмаханова. Сейфуллах Йылдырым МҰСТАФА ШОҚАЙ ХАТТАРЫНЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МАҢЫЗЫ.....	95
Б.Б. Бексұлтан, Ж.М. Жаксибаева МЕКТЕПТЕГІ ХИМИЯ КУРСЫНДА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫ ПАЙДАЛАНУДЫ БАҒАЛАУ.....	108
А.Х. Давлетова, Н.Н. Оразова, Е.Т. Асан БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІ ҚОЛДАНУДЫҢ АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ МЕН КЕМШІЛІКТЕРІ.....	122
Т.А. Данияров, Б.Ө. Ермаханов, М.С. Исаев ТАРИХТЫ ОҚЫТУДА АҚПАРАТТЫҚ-ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ: ТИІМДІЛІГІ: САУАЛНАМА НӘТИЖЕЛЕРІН ТАЛДАУ.....	138

С. Қалдығөзова, М. Шакенова, М. Жылқышиева ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БІЛІМ САПАСЫН БАҚЫЛАУ ЖӘНЕ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСİNДЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІ ҚОЛДАНУ.....	152
М. Кноль, Д. Шалбаева, Г. Шерипова ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҮШТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНЕ СӘЙКЕС АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУ БАРЫСЫНДА АРАЛЫҚ ТІЛДІК КЕДЕРГІЛЕРДІ ЕҢСЕРУ СТРАТЕГИЯЛАРЫ.....	174
М. Қожа, Т. Әпендиев, Е. Сагов ТҮРКІ-МҰСЫЛМАН ДЕРЕКТЕРІНІҢ ОҚУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫНДА ҚОЛДАНЫЛУЫ.....	188
G.T. Kurbankulova, A.S. Stambekova БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТЕРІН ОҚУШЫЛАРДЫ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚҚА БАУЛУҒА ДАЯРЛАУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ ТҰҒЫРЛАРЫ МЕН ҰСТАНЫМДАРЫ.....	208
А.Е. Мухаметкаиров, Г.С. Аяпбергенова, С.К. Абильдина ГЕЙМИФИКАЦИЯ ЖОҒАРЫ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ЖҰМСАҚ ДАҒДЫЛАРДЫ ДАМУЫНДЫҢ БІР ЖОЛЫ РЕТІНДЕ.....	225
Б.Д. Оразов, Г.Б. Исаева, С.С. Слэмжанова ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ФИЗИКАНЫ ОҚЫТУ КЕЗІНДЕ СТУДЕНТТЕРДІҢ ЭКСПЕРИМЕНТТІК ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	240
Т.О. Орынбасар, А.Б. Амирбекова БЕЙНЕЛІ ЛИНГВИСТИКАНЫ ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІ: СТРАТЕГИЯЛАР МЕН ТӘСІЛДЕР.....	254
П.Ж. Парманкулова, М.Н. Сыздық, М.А. Джанзакова БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫ ИНКЛЮЗИВТІ ОҚЫТУҒА ДАЯРЛАУДЫҢ ҚҰРЫЛЫМДЫҚ МОДЕЛІ.....	271
И.Т. Салгожа, Г.Б. Камалова, А.Ж. Нурбекова EDUSCRUM ӘДІСІНІҢ БОЛАШАҚ ИНФОРМАТИКА МҰҒАЛІМДЕРІНДЕ ЖҰМСАҚ ДАҒДЫЛАРДЫ ДАМУЫҒА ӘСЕРІ.....	288
А.А. Таутенбаева, Б.Т. Абыканова, Г. Кошанова «ЖҰМСАҚ ДАҒДЫЛАРДЫҢ» ТҮЛЕКТЕРДІ ЖҰМЫСҚА ОРНАЛАСТЫРУДАҒЫ РӨЛІ: ЖҰМЫС БЕРУШІЛЕРДІҢ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ МЕН СҰРАНЫСТАРЫНЫҢ ТАЛДАУЫ.....	309

ЭКОНОМИКА

С.Т. Абилдаев, Г.К. Амирова, И.К. Сулейменова

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНІМДЕРІНІҢ
ЭКСПОРТЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ.....329

М. Ақбалық, Қыймет Қалинұрт

КОМПАНИЯНЫҢ ТИІМДІЛІГІНЕ ЖӘНЕ ТҰРАҚТЫ ДАМУЫНА
АУДИТТІҢ ӘСЕРІ.....340

М.К. Амангельдинова, Б.С. Сапарова, Л.М. Шаяхметова

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ КОМПАНИЯЛАРДЫҢ
ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТІ.....356

З.А. Арынова

ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫН ЦИФРЛАНДЫРУДА БІЛІМ БЕРУ
МЕН БИЗНЕС АРАСЫНДАҒЫ ТЕҢДЕСТІРІЛГЕН МОДЕЛЬДІ
ӘЗІРЛЕУДІҢ ҚИЫНДЫҚТАРЫ.....374

А.А. Бельгибаев, Г.У. Акимбекова, С.Э. Епанчинцева

ҚАЗАҚСТАН ӨНІРЛЕРІН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ДАМУ ДЕҢГЕЙІ
БОЙЫНША ТОПТАСТЫРУ.....390

З.А. Жантасова, М.У. Бейсенова, А.Е. Есенова

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЛОГИСТИКАНЫҢ АҚПАРАТТЫҚ
ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ.....405

Ж. Жұман, Ә.У. Хамзаева, Ду Бинхан

ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ ГАЗ НАРЫҒЫН САЛЫСТЫРМАЛЫ
ТАЛДАУ.....418

А.Б. Исакова, Г.Д. Аманова, Г.А. Рахимжанова

ЖҰМЫСКЕРЛЕРГЕ ӘЛЕУМЕТТІК КЕПІЛДІКТЕР БЕРУДІҢ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕСІН ТАЛДАУ.....438

Г. Қалқабаева, А. Құрманалина, А. Атабаева

ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫНА ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ САЛЫМДАР
КӨЛЕМІНЕ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІ: ӘЛЕУМЕТТІК САУАЛНАМА
НӘТИЖЕЛЕРІ.....453

О.Ю. Когут, В.С. Карзанова, О.В. Кобзарева

БАСҚАРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ МАҚСАТЫНДА
МЕМЛЕКЕТТІК БОРЫШ АУДИТІН ЦИФРЛАНДЫРУДЫҢ ҚАЗІРГІ
ЗАМАНҒЫ ҮРДІСТЕРІ.....467

А.А. Қуаналиев ҚАЗАҚСТАНДА СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕСУ ҮШІН ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУДІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕСІ МЕН ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСЕРІН САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ.....	477
Ж.Н. Кусмолдаева, Ж.Ж. Бельгибаева, О.А. Абралиев ҚАЗАҚСТАННЫҢ АУЫЛДЫҚ ЖЕРЛЕРІНДЕГІ ҚАЗІРГІ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ЖАҒДАЙ.....	490
Е.Е. Мубараков, И.В. Бордияну, М.У. Рахимбердинова ГИГ-ЭКОНОМИКА ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ГЕНДЕРЛІК ТЕНДІК: ҚАЗАҚСТАН ТӘЖІРИБЕСІ.....	502
З. Сатпаева, Д. Кангалакова, Д. Мұсаева АҒЫМДАҒЫ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ КӘСІПОРЫНДАРДЫҢ ЦИФРЛАНДЫРУДЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУЫ: ӨҢІРЛІК ЖӘНЕ САЛАЛЫҚ АСПЕКТІЛЕР.....	518
А.О. Сыздықова, Р.М. Тажибаева, Ж.К. Жетибаев ОРТАЛЫҚТАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫ БОЛАШАҒЫ МЕН ТӘУЕКЕЛДЕР.....	537
Ж.С. Тәжібаева, С.Д. Тәжібаев, С.О. Таңатова ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЖАҒДАЙЫНДА КӘСІПКЕРЛІКТІҢ ИНСТИТУЦИЯЛЫҚ ОРТАСЫН РӨЛІ.....	554
Ж.Қ. Тайбек, И.Е. Кожамкулова, О.І. Багдат ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚТЫ ӨСУДЕГІ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТ...569	569
А.Р. Тұрсын, А.С. Тулеметова, Қ. Сейітқасымұлы ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚҰРЫЛЫС САЛАСЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ТАРТЫМДЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ НЕГІЗГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРДІ ЗЕРТТЕУ.....	587
З.К. Чуланова, Н.Ж. Бримбетова БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ӨҢІРЛЕРІНІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ӨЗІН-ӨЗІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУІ ЖӘНЕ ӨЗІН-ӨЗІ ДАМУЫ ТЕТІКТЕРІ.....	603
О.Л. Эм ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ҰЖЫМДЫҚ ИНВЕСТИЦИЯЛАУ ЖҮЙЕЛЕРІН ЖЕТІЛДІРУ ӘДІСТЕРІ МЕН ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	620

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

А.М. Абдыхалыкова, Ж.А. Бейсембаева, А.Н. Нуржанова РОЛЬ ЦИФРОВЫХ АУТЕНТИЧНЫХ ТЕКСТОВ В КОММУНИКАТИВНОМ ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКУ.....	5
Г. Атабаева, Ф. Атабаева, А. Сексембаева ТЕХНОЛОГИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ КАРТЫ В ФОРМИРОВАНИИ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ.....	20
Г.М. Аутова, М.Р. Кушербаева, Ш.Е. Жусипбекова ВЫЯВЛЕНИЕ НЕКОТОРЫХ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПРОТИВОРЕЧИЙ В ГЛАВАХ «ФИЗИКА АТОМА И АТОМНОГО ЯДРА».....	33
А. Аханова, Г. Орманова, Ш. Раманкулов ПРОЕКТ STEAM CLIL В ОБРАЗОВАНИИ: НА ПРИМЕРЕ ПОДГОТОВКИ ОБУЧАЮЩИХСЯ В ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИХ ОБЛАСТЯХ.....	50
Б.А. Аяпова, А.А. Алимбекова, А.И. Булшекбаева ГЕЙМИФИКАЦИЯ В РАЗВИТИИ ЛИДЕРСКИХ НАВЫКОВ У СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ.....	63
Б.Ш. Баймухамбетова, А.А. Момбек, Г.А. Августханова СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ РЕАЛИЗАЦИИ ДУАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ В ВУЗЕ.....	79
Ж.Н. Бекболат, А.Б. Жолмаханова, Сейфуллах Йылдырым ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ПИСЕМ М. ШОКАЯ.....	95
Б.Б. Бексултан, Ж.М. Жаксибаева ОЦЕНКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ШКОЛЬНОМ КУРСЕ ХИМИИ.....	108
А.Х. Давлетова, Н.Н. Оразова, Е.Т. Асан ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ОБРАЗОВАНИИ.....	122
Т.А. Данияров, Б.У. Ермаханов, М. Исаев ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ ИСТОРИИ: АНАЛИЗ РЕЗУЛЬТАТОВ АНКЕТИРОВАНИЯ.....	138

С. Калдыгозова, М. Шакенова, М. Джилкишиева ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СИСТЕМЕ МОНИТОРИНГА И УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....	152
М. Кноль, Д. Шалбаева, Г. Шерипова СТРАТЕГИИ ПРЕОДОЛЕНИЯ МЕЖЪЯЗЫКОВОЙ ИНТЕРФЕРЕНЦИИ ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В УСЛОВИЯХ ТРЕХЪЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....	174
М. Кожя, Т. Апендиев, Е. Сатов ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЮРКО-МУСУЛЬМАНСКИХ ИСТОЧНИКОВ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММАХ.....	188
Г.Т. Курбанкулова, А.С. Стамбекова МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ПРИНЦИПЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ К ПРИОБЩЕНИЮ УЧАЩИХСЯ К НАЦИОНАЛЬНЫМ ЦЕННОСТЯМ.....	208
А.Е. Мухаметкаиров, Г.С. Аяпбергенова, С.К. Абильдина ГЕЙМИФИКАЦИЯ КАК ОДИН ИЗ СПОСОБОВ РАЗВИТИЯ SOFT SKILLS У СТАРШЕКЛАСНИКОВ.....	225
Б.Д. Оразов, Г.Б. Исаева, С.С. Сламжанова ФОРМИРОВАНИЕ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ НАВЫКОВ СТУДЕНТОВ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ ФИЗИКИ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ.....	240
Т.О. Орынбасар, А.Б. Амирбекова МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ОБРАЗНОЙ ЛИНГВИСТИКИ: СТРАТЕГИИ И ПОДХОДЫ.....	254
П.Ж. Парманкулова, М.Н. Сыздык, М.А. Джанзакова СТРУКТУРНАЯ МОДЕЛЬ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К ИНКЛЮЗИВНОМУ ОБУЧЕНИЮ.....	271
И.Т. Салгожа, Г.Б. Камалова, А.Ж. Нурбекова ВЛИЯНИЕ МЕТОДА EDUSCRUM НА РАЗВИТИЕ ГИБКИХ НАВЫКОВ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНФОРМАТИКИ.....	288
А.А. Таутенбаева, Б.Т. Абыканова, Г. Кошанова РОЛЬ «МЯГКИХ НАВЫКОВ» В ТРУДОУСТРОЙСТВЕ ВЫПУСКНИКОВ: АНАЛИЗ ПОТРЕБНОСТЕЙ И ЗАПРОСОВ РАБОТОДАТЕЛЕЙ.....	309

ЭКОНОМИКА

С.Т. Абилдаев, Г.К. Амирова, И.К. Сулейменова

**ОРГАНИЗАЦИЯ И ОЦЕНКА ЭКСПОРТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ
ПРОДУКЦИИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....329**

М. Акбалик, Киймет Калинурт

**ВЛИЯНИЕ АУДИТА НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ КОМПАНИИ
И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ.....340**

М.К. Амангельдинова, Б.С. Сапарова, Л.М. Шаяхметова

**ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ИНВЕСТИЦИОННЫХ КОМПАНИЙ
В КАЗАХСТАНЕ.....356**

З.А. Арынова

**ПРОБЛЕМЫ РАЗРАБОТКИ СБАЛАНСИРОВАННОЙ МОДЕЛИ
ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ОБРАЗОВАНИЯ И БИЗНЕСА В УСЛОВИЯХ
ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА.....374**

А.А. Бельгибаев, Г.У. Акимбекова, С.Э. Епанчинцева

**ГРУППИРОВКА РЕГИОНОВ КАЗАХСТАНА ПО УРОВНЮ
ИНВЕСТИЦИОННОГО РАЗВИТИЯ.....390**

З.А. Жантасова, М.У. Бейсенова, А.Е. Есенова

**ИНФОРМАЦИОННАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЛОГИСТИКИ
В КАЗАХСТАНЕ.....405**

Ж. Жуман, А.В. Хамзаева, Ду Бинхан

**СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ГАЗОВОГО РЫНКА КАЗАХСТАНА
И РОССИИ.....418**

А.Б. Исакова, Г.Д. Аманова, Г.А. Рахимжанова

**АНАЛИЗ МЕЖДУНАРОДНОГО ОПЫТА ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ
СОЦИАЛЬНЫХ ГАРАНТИЙ РАБОТНИКАМ..... 438**

Г. Калкабаева, А. Курманалина, А. Атабаева

**ВЛИЯНИЕ ФАКТОРОВ НА ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ВЛОЖЕНИЯ В
ЭКОНОМИКУ КАЗАХСТАНА: РЕЗУЛЬТАТЫ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО
ОПРОСА.....453**

О.Ю. Когут, В.С. Карзанова, О.В. Кобзарева

**СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ЦИФРОВИЗАЦИИ АУДИТА
ГОСУДАРСТВЕННОГО ДОЛГА В ЦЕЛЯХ ПОВЫШЕНИЯ
ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ.....467**

А. А. Куаналиев

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МЕЖДУНАРОДНОГО ОПЫТА И
ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЭФФЕКТОВ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ
ТЕХНОЛОГИЙ В БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
В КАЗАХСТАНЕ.....477

Ж.Н. Кусмолдаева, Ж.Ж. Бельгибаева, О.А. Абралиев

ДЕМОГРАФИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ
КАЗАХСТАНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....490

Е.Е. Мубараков, И.В. Бордияну, М.У. Рахимбердинова

ГЕНДЕРНОЕ РАВЕНСТВО В УСЛОВИЯХ ГИГ-ЭКОНОМИКИ:
ОПЫТ КАЗАХСТАНА.....502

З. Сатпаева, Д. Кангалакова, Д. Мусаева

ФИНАНСИРОВАНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ КАЗАХСТАНСКИМИ
ПРЕДПРИЯТИЯМИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ
И ОТРАСЛЕВОЙ АСПЕКТЫ.....518

А.О. Сыздыкова, Р.М. Тажибаева, Ж.К. Жетибаев

ПЕРСПЕКТИВЫ И РИСКИ ДЕЦЕНТРАЛИЗОВАННЫХ ФИНАНСОВ.....537

Ж.С. Тажибаева, С.Д. Тажибаев, С.О. Танатова

РОЛЬ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ СРЕДЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА
В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОНОМИКИ.....554

Ж.К. Тайбек, И.Е. Кожамкулова, Б.И. Оспан

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ В УСТОЙЧИВОМ
ЭКОНОМИЧЕСКОМ РОСТЕ.....569

А.Р. Турсын, А.С. Тулеметова, К. Сейиткасымулы

ИССЛЕДОВАНИЕ КЛЮЧЕВЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ КАК
ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ
СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ КАЗАХСТАНА.....587

З.К. Чуланова, Н.Ж. Бримбетова

ФИНАНСОВАЯ САМОДОСТАТОЧНОСТЬ РЕГИОНОВ ЗАПАДНОГО
КАЗАХСТАНА И МЕХАНИЗМЫ ИХ САМОРАЗВИТИЯ 603

О.Л. Эм

МЕТОДЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
СИСТЕМ КОЛЛЕКТИВНОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ
КАЗАХСТАН.....620

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Редакторы: *Д.С. Аленов, Ж.Ш. Әден*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадыранова*

Подписано в печать 28.04.2025.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

40,5 п.л. Заказ 2.